

Factsheet 2010-4

Recidive TBS 1974-2006

Ontwikkelingen in de strafrechtelijke recidive van ex-terbeschikkinggestelden: een tussenverslag

Auteurs: I.M.Bregman, B.S.J. Wartna
September 2010

Inleiding

Het WODC verricht periodiek onderzoek naar de strafrechtelijke recidive van Nederlandse justitiabelen. Dit gebeurt in het kader van de Recidivemonitor. Verschillende onderzoeksgroepen worden gevolgd: volwassen daders met een strafzaak, jeugdige daders met een strafzaak, ex-gedetineerden, ex-pupillen van justitiële jeugdinrichtingen en ex-terbeschikkinggestelden. In dit werkdocument wordt ingegaan op de recidive van ex-terbeschikkinggestelden. Het gaat om de ex-terbeschikkinggestelden van wie de onvoorwaardelijke tbs-maatregel tussen 1974 en

2006 door de rechter werd beëindigd. Het onderzoek is een vervolg op de factsheet *Strafrechtelijke recidive van ex-terbeschikkinggestelden* (Wartna, El Harbachi & Essers, 2006).

Vanwege de lage uitstroomaantallen wordt in het recidiveonderzoek in de tbs-sector normaal gesproken gewerkt met uitstroomechorten die een periode van 5 jaar beslaan. In dit onderzoek beslaat het laatste cohort van ex-terbeschikkinggestelden echter een uitstroomechorte van drie jaar: 2004, 2005 en 2006. Het laatste cohort is dus nog niet compleet. Deze factsheet moet dan ook worden beschouwd als een *tussenverslag*. Eind 2011 zal worden gerapporteerd over het volledige cohort 2004-2008 en zijn de resultaten in alle opzichten vergelijkbaar met die van eerdere uitstroomechorten.

Box 1 Recidivecriteria volgens de WODC-Recidivemonitor

Algemene recidive: een nieuw geldig* justitiecontact naar aanleiding van enig misdrijf, ongeacht de aard en ernst van de gepleegde delicten

Ernstige recidive: een nieuw geldig justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf met een maximale strafdreiging van vier jaar of meer**

Zeer ernstige recidive: een nieuw geldig justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf met een maximale strafdreiging van 8 jaar of meer

'Tbs-waardige' recidive: een nieuw geldig justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf waarvoor een nieuwe tbs-maatregel kan worden opgelegd

* Zaken die niet eindigen in een vrijspraak, een technisch sepot of een andere technische beslissing.

** Delicten met een lagere strafdreiging maar waarvoor wel voorlopige hechtenis kan worden opgelegd, vallen ook in deze categorie.

Methoden van onderzoek

De gegevens voor het onderzoek zijn afkomstig uit de Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD). Deze database is een gepseudonimiseerde versie van het wettelijke documentatiesysteem voor afdoeningen van strafzaken. Het gebruik van de OBJD impliceert dat alleen de criminaliteit die onder de aandacht komt van het Openbaar Ministerie (OM) in kaart wordt gebracht. Delicten die niet worden opgespoord of niet aan het OM worden doorgegeven, blijven buiten beschouwing. Een uitgebreide toelichting op de werkwijze van de Recidivemonitor is te vinden in de brochure van de Recidivemonitor (Wartna, Blom & Tollenaar, 2008), verkrijgbaar op www.wodc.nl/recidivemonitor.

In het onderzoek van de Recidivemonitor gelden vaste criteria voor het meten van de recidive. Zij staan vermeld in box 1. Algemene, ernstige en zeer ernstige recidive zijn standaardmaten die bij alle metingen van de Recidivemonitor worden gebruikt. In dit tussenverslag wordt daar bij wijze van proef de 'tbs-waardige' recidive aan toegevoegd. Het is interessant om te onderzoeken of ex-terbeschikkinggestelden zich na hun ontslag schuldig hebben gemaakt aan een delict waarvoor zij eventueel opnieuw een tbs-maatregel opgelegd zouden kunnen krijgen. Bij het vaststellen van de tbs-waardige recidive wordt ingezoomd op de aard van de nieuw gepleegde delicten. Het overgrote deel van de terbeschikkinggestelden krijgt de tbs-maatregel opgelegd naar aanleiding van het plegen van een ernstig gewelds- of zedendelict, daarom is voor de operationalisering van de tbs-waardige recidive gebruik gemaakt van de verzameling van delicten die wordt genoemd in het Besluit van 12 januari 2005, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden

(Staatsblad 18, 2005). Deze delicten komen gedeels overeen met de delicten waarvoor – in combinatie met het element van ontoerekeningsvatbaarheid – een tbs-maatregel kan worden opgelegd. Alleen eenvoudige mishandeling (art. 300 lid 1 Wetboek van Strafrecht) is niet meegenomen. Naar aanleiding van dit delict kan wel DNA-materiaal worden afgenomen, maar zal in principe geen tbs worden opgelegd. Bijlage 3 geeft een overzicht van de delicten die werden meegeteld bij de berekening van de tbs-waardige recidive.

Ernstige recidive

In de berekening van de zogenoemde 'ernstige recidive' (nieuwe delicten met een maximale strafdreiging van 4 jaar of meer) heeft zich ten opzichte van vorige metingen een wijziging voorgedaan. Met de gegevens uit de OBJD kan deze vorm van recidive nu nauwkeuriger worden bepaald. Sommige delicten, zoals handel in drugs, worden zwaarder bestraft indien er sprake is van 'opzet'. In het verleden was het niet mogelijk dit aspect te verdisconteren in de ernst van het delict. Tegenwoordig kan dat wel. De misdrijven kunnen hierdoor beter worden ingedeeld. De nieuwe, verbeterde definitie heeft geleid tot een kleine toename van de ernstige recidive. Dat geldt niet alleen voor de tbs-populatie, maar voor alle dadergroepen die in de Recidivemonitor worden gevolgd. Bijlage 2 bevat een grafiek waarin voor een aantal cohorten een vergelijking wordt gemaakt tussen de ernstige recidive volgens de oude en volgens de nieuwe definitie. Het grootste verschil bedraagt 2,9 procentpunten; bij een observatieperiode van twee jaar, dat wil zeggen gerekend tot aan het moment twee jaar na beëindiging van de maatregel.

Vergelijkingen over langere termijn

In het recidiveonderzoek van de tbs-sector zijn gegevens beschikbaar vanaf 1974. Dit stelt ons in staat de ontwikkeling te volgen in de terugval op lange termijn. Hierbij gelden wel enkele beperkingen. Van de oudste twee cohorten, cohort 1974-1978 en cohort 1979-1983, kan alleen de algemene recidive worden berekend. Van de vroege strafzaken in deze cohorten van ex-terbeschikkinggestelden is het onderliggende wetsartikel niet altijd te achterhalen. Hierdoor is het voor de eerste twee cohorten niet goed mogelijk de recidivezaken in te delen in de nieuwe ernstcategorieën. Ernstige, zeer ernstige en tbs-waardige recidive zullen in dit tussenrapport dan ook pas vanaf cohort 1984-1988 worden gerapporteerd.

Bij de metingen van de recidivemonitor wordt het tijdstip van de recidive normaal gesproken bepaald aan de hand van de pleegdatum van het delict. In het onderzoek van de tbs-sector gaan we echter uit van de inschrijfdatum van de recidivezaak, dit is de datum waarop het nieuwe delict door het OM werd geregistreerd. Voor de oudere cohorten is het niet mogelijk om de recidive te berekenen aan de hand van de pleegdatum. Bij veel strafzaken van voor 1997 is de pleegdatum namelijk niet beschikbaar. Omwille van de vergelijkbaarheid is ervoor gekozen om voor alle cohorten de recidive op basis van de inschrijfdatum te berekenen. In bijlage 2 geeft figuur 2 het verschil tussen beide berekeningswijzen. Voor de drie laatste cohorten is de ernstige recidive vastgesteld zowel op basis van de inschrijfdatum als op basis van de pleegdatum. De recidive berekend tot aan de inschrijfdatum is lager dan de recidive berekend tot pleegdatum. De uitkomsten van deze factsheet mogen daarom niet zomaar vergeleken worden met de recidivecijfers in andere sectoren.

Resultaten

Achtergrondkenmerken

In tabel 1 zijn de aantallen in de verschillende uitstroomcohorten te zien en enkele achtergrondkenmerken van de uitgestroomde ex-terbeschikkinggestelden. De percentages in tabel 1 wijken licht af

van de cijfers die eerder werden gepubliceerd in de factsheet *Strafrechtelijke recidive van ex-terbeschikkinggestelden*, uit 2006, vooral voor het eerste cohort. Dit komt door verbetering van de onderliggende data.

Het aantal ex-terbeschikkinggestelden in het laatste cohort is relatief laag omdat dit cohort nog geen periode van vijf jaar beslaat. Er moeten nog 2 jaren aan worden toegevoegd. De uitkomsten voor dit cohort worden om deze reden cursief afgedrukt. We verwachten dat het cohort 2004-2008 uiteindelijk groter zal zijn dan cohort 1999-2003. Uit de publicatie TBS in getal 2005-2009, van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI, mei 2010), blijkt namelijk dat in 2007 en 2008 respectievelijk 101 en 97 tbs-maatregelen werden beëindigd. De komende jaren zal ook van deze personen de recidive in kaart worden gebracht.¹

Opvallend is de sterke stijging in de gemiddelde duur van de tbs-maatregel. In het nieuwste cohort stroomde een tbs'er gemiddeld gesproken pas na ruim 8 jaar uit. Twintig jaar daarvoor was dit nog 5,5 jaar. De stijgende duur van de maatregel is al langer een punt van zorg. Naar de achtergronden van dit probleem is recent gericht onderzoek gedaan (DJI, 2009; Nagtegaal, Van der Horst & Schönberger, 2010).

Met de langere duur van de tbs-maatregel is de gemiddelde leeftijd van de uitgestroomde patiënten in de loop der jaren hoger geworden. Het aantal vrouwen dat uitstroomt uit een tbs-kliniek is iets gestegen. Het percentage personen geboren in het buitenland is de laatste 20 jaar betrekkelijk stabiel. De meeste ex-terbeschikkinggestelden kregen de maatregel opgelegd vanwege een geweldsdelict en waren op dat moment al (veel) vaker met justitie in aanraking geweest.² Het percentage contraire beëindigingen steeg aanvankelijk, maar vertoont na 1993 een dalende trend.

¹ Het uiteindelijke onderzoekscohort zal kleiner zijn dan 466, mede in verband met beëindigingen wegens overlijden.

² Volgens opgave van DJI heeft circa 3% van de terbeschikkinggestelden al een eerdere tbs-maatregel achter de rug.

Tabel 1 Kenmerken van ex-terbeschikkinggestelden uitgestroomd in de periode 1974-2006

	74-78	79-83	84-88	89-93	94-98	99-03	04-06*
Aantal uitgestroomde tbs'ers	496	392	371	312	275	357	268
% man	99,2	96,7	95,1	96,5	94,9	95,8	91,4
Gemiddelde leeftijd bij uitstroom	34,2	32,7	33,7	34,9	34,8	37,4	39,6
% geboren in Nederland	92,4	89,4	85,4	75,0	75,6	72,5	75,0
Gemiddelde leeftijd 1e justitiecontact	27,5	26,0	24,1	23,3	22,6	22,6	22,7
Gemiddeld aantal eerdere justitiecontacten	5,7	5,5	7,7	9,8	9,6	10,6	10,6
Type delict van de uitgangszaak*							
Vermogen zonder geweld	42,7	29,8	17,5	13,5	16,7	14,3	13,4
Vermogen met geweld	5,6	8,7	8,9	9,3	12,4	16,8	14,6
Geweld (excl. zeden & verm. met geweld)	22,4	37,0	41,8	46,5	47,3	52,7	57,1
Zeden	19,6	18,4	19,1	24,7	18,2	15,4	16,0
Vernieling, lichte agressie en openbare orde	10,1	11,0	15,4	14,7	19,6	19,9	24,6
Opiumwet	0,2	0,8	0,0	0,6	0,4	1,4	1,1
Verkeer	2,0	1,5	1,3	2,9	0,7	1,4	3,0
Overig	2,4	6,4	4,0	5,1	5,8	6,4	10,8
Gemiddelde duur maatregel in jaren	5,7	4,6	5,5	5,7	6,1	7,6	8,4
% beëindigingen vanuit proefverlof	63,9	59,2	50,0	44,2	52,4	41,2	47,0
% contraire beëindigingen	17,9	37,5	46,8	59,6	51,7	41,3	35,8

+ Voorlopige resultaten. Het cohort is nog niet volledig.

* Omdat binnen een zaak meer dan één type delict kan voorkomen, tellen de percentages op tot meer dan 100%.

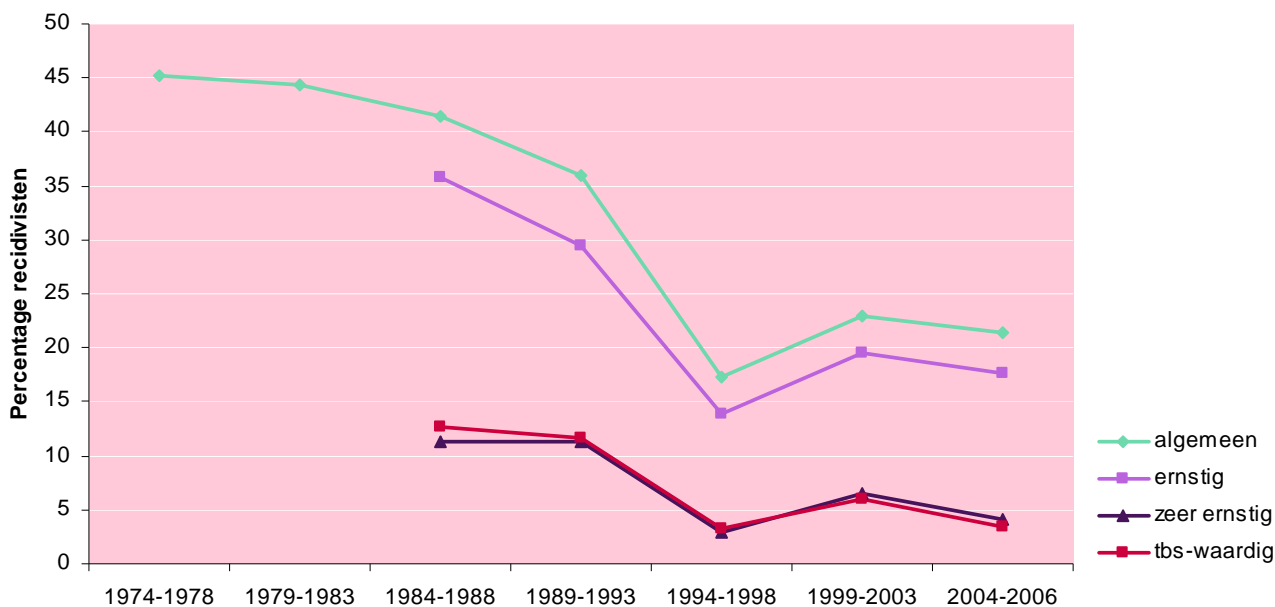
Recidive twee jaar na beëindiging van de maatregel
 In figuur 1 is van zeven opeenvolgende cohorten van ex-terbeschikkinggestelden de ontwikkeling te zien van de 2-jarige recidive, berekend volgens de vier criteria uit box 1.³ De vier verschillende vormen van recidive laten globaal dezelfde ontwikkeling zien. Na een duidelijke dip bij cohort 1994-1998 en een lichte stijging bij cohort 1999-2003, daalt de 2-jarige recidive van ex-terbeschikkinggestelden in cohort 2004-2006 weer licht. Dit geldt dus voor alle typen reci-

divie. De prevalentie van 'ernstige' recidive, waarbij het gaat om delicten met een maximale strafdreiging van 4 jaar of meer, is sinds 1984 gedaald van 35,9% binnen twee jaar naar 17,7% binnen twee jaar. De 2-jarige 'tbs-waardige' recidive, het plegen van een delict waarop in principe een nieuwe maatregel zou kunnen volgen, nam in dezelfde periode af van 12,7% naar 3,4%. De tbs-waardige recidive valt in alle cohorten zo goed als samen met de 'zeer ernstige' recidive, zij verschillen slechts marginaal van elkaar. Dit komt omdat slechts een vijfde deel van alle vervolgte tbs-waardige recidivedelicten een maximale strafdreiging had van minder dan 8 jaar.⁴

³ In bijlage 1 zijn ook tabellen opgenomen met cijfers over andere observatieperiodes. Deze factsheet geeft alleen *ruwe* recidivepercentages. In het eindverslag zullen de cijfers worden gecorrigeerd voor de invloed van de gemeten achtergrondkenmerken. Hierdoor ontstaat een scherper beeld van de netto-ontwikkeling van de terugval in de tbs-sector.

⁴ Er zijn ook delicten met een strafmaximum van 8 jaar of meer, die niet tbs-waardig zijn. Handel in drugs en het maken van vals geld zijn daar voorbeelden van.

Figuur 1 Prevalentie van 2-jarige recidive per uitstroomcohort van ex-terbeschikkinggestelden; berekend naar verschillende criteria

Tbs-waardige recidive

Figuur 2 geeft de ontwikkeling van de tbs-waardige recidive van vijf opeenvolgende cohorten van ex-terbeschikkinggestelden. We laten nu niet alleen de 2-jarige recidive zien, maar ook de terugval op langere termijn. De ex-terbeschikkinggestelden uit cohort 1984-1988 konden het langst worden gevolgd. Voor hen geldt een observatieperiode van minimaal 20 en maximaal 25 jaar. Van de personen in het laatste cohort zijn alleen kort na de beëindiging van de maatregel gegevens beschikbaar; ten minste over een periode van 2,5 jaar en ten hoogste over een periode van 5 jaar.⁵

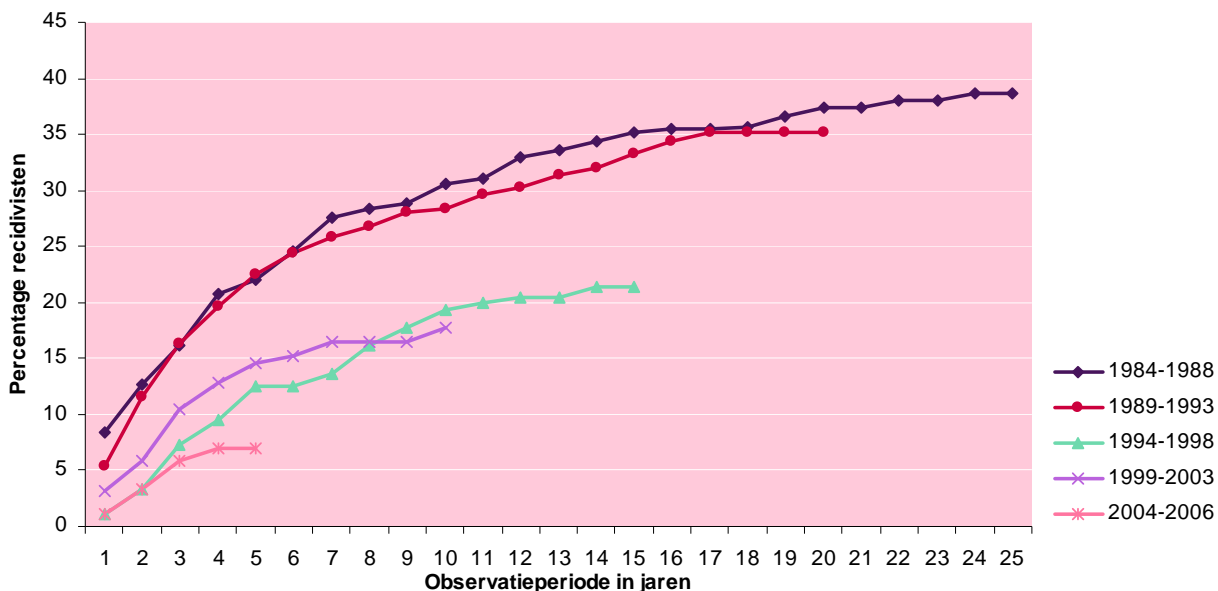
De figuur maakt nog eens duidelijk dat de tbs-waardige recidive de laatste 25 jaar sterk is gedaald. In

het voorlaatste cohort, dat van de terbeschikkinggestelden die hun maatregel in de jaren tussen 1999 en 2003 beëindigd zagen, nam de recidive iets toe ten opzichte van de jaren daarvoor (1994-1998). Maar over het algemeen is de terugval in de tbs-sector inmiddels veel lager dan in de jaren '80, begin jaren '90 van de vorige eeuw.

We zien nu ook dat ook de ontwikkeling van de terugval op langere termijn een gunstige ontwikkeling doormaakt. In de jaren '80 van de vorige eeuw kregen circa 4 op de 10 ex-terbeschikkinggestelden een nieuw 'tbs-waardig' op hun naam staan in de periode tot 25 jaar na hun ontslag. Voor de drie laatste cohorten beschikken we nog niet over cijfers over een dergelijke periode, maar de uitkomsten tot dusver maken het niet aannemelijk dat voor deze cohorten het landelijke percentage 'tbs-waardige' recidive op langere termijn zal uitstijgen boven 25 procent. Natuurlijk is dit slechts een voorzichtige prognose, het beeld kan nog veranderen. Maar op dit moment wijzen de cijfers in die richting.

⁵ Binnen de Recidivemonitor wordt gebruik gemaakt van *survival analyse*. Deze techniek houdt rekening met individuele verschillen in de lengte van de observatieperiode. In de laatste jaren van de observatieperiode van elk cohort is het resultaat mogelijk iets minder stabiel, omdat niet iedereen even lang kon worden gevolgd.

Figuur 2 Prevalentie van tbs-waardige recidive in vijf cohorten van ex-tbs'ers

Conclusie

Na de scherpe daling in de jaren '80 en '90 en de lichte toename rond de eeuwwisseling, lijkt de strafrechtelijke recidive onder ex-terbeschikking-gestelden de laatste jaren weer licht te zijn afgenomen. Lijkt, want voor het meest recente onderzoekscohort zijn de gegevens nog niet compleet, het gaat hier uitdrukkelijk om voorlopige resultaten.

- Het percentage ex-terbeschikkinggestelden dat binnen twee jaar na beëindiging van de maatregel opnieuw werd vervolgd voor een delict met een maximale strafdreiging van 4 jaar of meer (de zgn. 'ernstige' recidive) is in de laatste 25 jaar gedaald van circa 36% naar minder dan 20%.
- De 2-jarige 'tbs-waardige' recidive, die bestaat uit misdrijven die kunnen leiden tot een nieuwe maatregel, nam in dezelfde periode af van 13% naar minder dan 5%.

Ook de recidive op langere termijn is in de achterliggende decennia aanzienlijk gereduceerd.

De vraag is uiteraard hoe de uitkomsten van dit onderzoek moeten worden verklaard. Kan het zijn dat de behandeling van de terbeschikkinggestelden de laatste jaren weer meer aanslaat en vaker succesvol is? Of is hier misschien sprake van een selectie-effect? De toegenomen verblijfsduur wijst op dit laatste. In het laatste cohort is de gemiddelde

verblijfsduur bijna een jaar hoger dan in de 5 uitstroomjaren daarvoor (zie tabel 1). Het zou kunnen dat rechters en behandelaars, gelet op de druk die vanuit de samenleving en de politiek op het tbs-systeem wordt uitgeoefend, nog voorzichtiger zijn geworden om tbs'ers in vrijheid te stellen. Alleen de patiënten met een relatief gunstige prognose worden in vrijheid gesteld, met als gevolg dat de recidive in de gehele populatie van ex-terbeschikkinggestelden is gedaald.

Een zekere verklaring is dit niet. De Recidivemonitor geeft in haar huidige vorm in feite niets meer dan uitstrooinformatie. Voor het achterhalen van de betekenis van de cijfers, zijn meer gegevens nodig. De effecten van de tbs-behandeling *kunnen* in termen van recidivecijfers worden uitgedrukt, maar dan moeten zij in verband worden gebracht met informatie over de behandeling van de stoornissen van de patiënten. Een eerste stap in die richting is gezet. In samenwerking met de forensisch psychiatrische centra ontwikkelt het EFP een landelijke databank voor de risicotaxaties die inmiddels standaard in de sector worden verricht (de LDR-tbs). Deze risicoscores zullen worden gekoppeld aan de recidivecijfers van het WODC. Dit schept de mogelijkheid om de kans op het vóórkomen van recidive met meer diepgang te bestuderen.

Literatuur

- DJI (januari 2009). *Toenemende verblijfsduur in de tbs. De ontwikkeling van de gemiddelde duur in de laatste 20 jaar*. Den Haag: Dienst Justitiële Inrichtingen.
- DJI (juni 2010). *TBS in getal 2005-2009*. Den Haag: Dienst Justitiële Inrichtingen.
- Nagtegaal, M.H., Van der Horst, R.P. & Schönberger, H.J.M. (2010). *Inzicht in de verblijfsduur van tbs-gestelden, cijfers en mogelijke verklaringen*. Den Haag: WODC.
- Wartna, B.S.J., Blom, M., & Tollenaar, N. (2008). *De WODC-Recidivemonitor*. Den Haag: WODC.
- Wartna, B.S.J., Harbachi, S. el & Essers, A.A.M. (2006). *Strafrechtelijke recidive van ex-terbeschikkinggestelden. Welk percentage wordt na beëindiging van de maatregel opnieuw vervolgd voor een ernstig delict?*. Den Haag: WODC. Fact sheet 2006-8.

Deze reeks omvat korte verslagen van onderzoek dat door of in opdracht van het WODC is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud het standpunt van de Minister van Justitie weergeeft.

Alle rapporten van het WODC zijn gratis te downloaden van www.wodc.nl.

Bijlage 1 Recidivecijfers ex-terbeschikkinggestelden

De onderstaande recidivecijfers zijn vastgesteld aan de hand van de *inschrijfdatum* van het recidivedelict en niet, zoals binnen de Recidivemonitor gebruikelijk is, op basis van de pleegdatum van het recidivedelict. Hierdoor zijn de cijfers minder goed vergelijkbaar met de recidivecijfers van andere groepen justitiabelen die met de Recidivemonitor worden gevolgd. Zie bijlage 2 voor het verschil tussen recidivecijfers berekend op basis van inschrijfdatum en op basis van pleegdatum. De cijfers voor het laatste cohort zijn voorlopig, omdat het nog niet een uitstroomperiode van 5 jaar omvat.

Tabel 1 Prevalentie van algemene recidive van ex-terbeschikkinggestelden; naar uitstroomcohort

	n	Observatieperiode in jaren									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1974-1978	496	32,3	45,2	53,4	57,5	61,5	64,9	66,7	68,2	68,6	69,6
1979-1983	392	33,4	44,4	52,3	59,2	62,0	65,3	68,4	69,6	71,4	72,5
1984-1988	371	30,7	41,5	48,3	54,5	57,4	59,8	62,0	63,4	64,2	66,6
1989-1993	312	19,9	35,9	41,0	46,5	49,4	51,9	54,5	55,8	56,1	57,1
1994-1998	275	9,5	17,2	24,9	29,0	33,4	36,0	38,3	42,0	45,0	46,2
1999-2003	357	12,1	22,9	30,0	33,5	38,2	39,4	43,4	44,4	45,3	48,4
2004-2006	268	13,5	21,4	26,6	29,8	32,6					

Tabel 2 Prevalentie van ernstige recidive van ex-terbeschikkinggestelden; naar uitstroomcohort

	n	Observatieperiode in jaren									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1984-1988	371	25,3	35,9	41,5	48,3	51,5	53,6	56,4	58,8	59,3	61,5
1989-1993	312	16,4	29,5	35,9	41,4	44,2	46,2	49,1	51,6	52,3	52,9
1994-1998	275	7,3	13,9	20,9	24,6	28,3	30,5	32,4	35,7	38,0	39,5
1999-2003	357	10,2	19,5	26,6	29,2	32,1	33,0	37,0	38,0	39,6	42,9
2004-2006	268	11,6	17,7	21,7	25,1	29,7					

Tabel 3 Prevalentie van zeer ernstige recidive van ex-terbeschikkinggestelden; naar uitstroomcohort

	n	Observatieperiode in jaren									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1984-1988	371	7,8	11,3	14,3	18,3	20,2	22,4	25,6	26,2	27,0	28,6
1989-1993	312	4,8	11,2	15,4	18,6	21,9	22,5	24,1	24,8	26,1	26,4
1994-1998	275	0,7	2,9	5,9	7,7	10,3	10,3	12,2	13,7	15,2	16,7
1999-2003	357	2,8	6,5	9,7	11,4	12,6	13,1	14,5	14,5	14,5	15,7
2004-2006	268	1,5	4,1	5,3	6,5	6,5					

Tabel 4 Prevalentie van tbs-waardige recidive van ex-terbeschikkinggestelden; naar uitstroomcohort

	n	Observatieperiode in jaren									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1984-1988	371	8,4	12,7	16,2	20,8	22,1	24,5	27,5	28,3	28,9	30,5
1989-1993	312	5,5	11,6	16,4	19,6	22,5	24,5	25,8	26,7	28,0	28,4
1994-1998	275	1,1	3,3	7,3	9,6	12,5	12,5	13,6	16,2	17,8	19,3
1999-2003	357	3,1	5,9	10,5	12,8	14,6	15,2	16,5	16,5	16,5	17,7
2004-2006	268	1,1	3,4	5,8	7,0	7,0					

Tabel 5 Gemiddeld aantal nieuwe justitiecontacten van de recidivisten onder ex-terbeschikkinggestelden; naar uitstroomcohort

	Observatieperiode in jaren									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1974-1978	2,1	3,1	3,9	4,8	5,5	6,2	6,9	7,5	8,4	9,1
1979-1983	2,1	3,4	4,4	5,3	6,3	7,0	7,7	8,4	8,9	9,5
1984-1988	2,0	2,9	3,7	4,4	5,3	6,1	6,6	7,3	7,9	8,1
1989-1993	2,1	2,9	3,9	4,4	5,0	5,6	6,0	6,2	6,6	6,8
1994-1998	1,5	2,3	2,9	3,3	3,7	4,0	4,3	4,4	4,6	4,9
1999-2003	1,8	2,4	2,8	3,2	3,4					
2004-2006	1,9	2,8								

Tabel 6 Gemiddeld aantal nieuwe justitiecontacten n.a.v. ernstige misdrijven van de recidivisten onder ex-terbeschikkinggestelden; naar uitstroomcohort

	Observatieperiode in jaren									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1984-1988	1,5	2,3	2,8	3,5	4,2	5,0	5,5	6,0	6,6	6,8
1989-1993	1,6	2,2	2,9	3,3	4,0	4,5	4,8	4,9	5,2	5,4
1994-1998	1,2	1,8	2,3	2,7	3,0	3,3	3,5	3,6	3,7	3,9
1999-2003	1,5	1,9	2,2	2,5	2,6					
2004-2006	1,6	2,2								

Tabel 7 Gemiddeld aantal nieuwe justitiecontacten n.a.v. zeer ernstige misdrijven van de recidivisten onder ex-terbeschikkinggestelden; naar uitstroomcohort

	Observatieperiode in jaren									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1984-1988	0,3	0,3	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8
1989-1993	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8
1994-1998	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
1999-2003	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5					
2004-2006	0,1	0,3								

Tabel 8 Aantal nieuwe justitiecontacten per 100 ex-terbeschikkinggestelden; naar uitstroomcohort

	Observatieperiode in jaren									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1974-1978	67,7	139,7	210,9	278,4	340,5	403,0	461,3	514,3	573,6	630,6
1979-1983	70,2	152,0	231,9	312,5	390,8	458,2	524,5	586,0	639,0	689,3
1984-1988	59,7	118,9	178,4	241,6	303,2	364,3	411,4	458,9	504,6	536,8
1989-1993	42,3	104,2	159,3	202,2	249,0	292,0	326,3	347,1	369,2	390,4
1994-1998	15,3	40,7	72,7	98,5	125,8	145,8	167,6	186,5	209,1	226,9
1999-2003	21,8	53,5	83,5	106,4	126,1					
2004-2006	25,4	59,3								

Tabel 9 Aantal nieuwe justitiecontacten per 100 ex-terbeschikkinggestelden n.a.v. ernstige misdrijven; naar uitstroomcohort

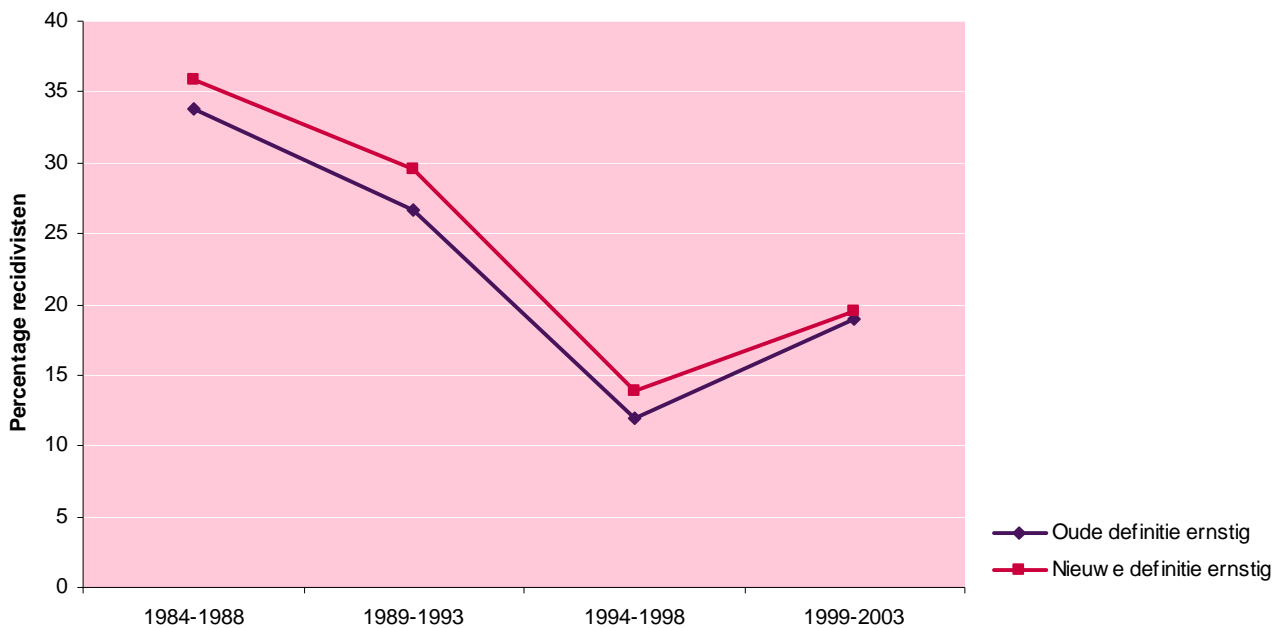
	Observatieperiode in jaren									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1984-1988	46,8	93,5	137,0	189,5	243,2	296,8	338,9	382,2	424,6	452,7
1989-1993	32,7	77,2	119,6	153,2	195,8	231,4	259,6	274,0	292,3	306,4
1994-1998	12,4	32,7	59,3	79,6	101,8	119,3	136,0	151,3	166,9	181,1
1999-2003	17,9	43,7	66,7	83,8	98,9					
2004-2006	21,3	47,8								

Tabel 10 Aantal nieuwe justitiecontacten per 100 ex-terbeschikkinggestelden n.a.v. zeer ernstige misdrijven; naar uitstroomcohort

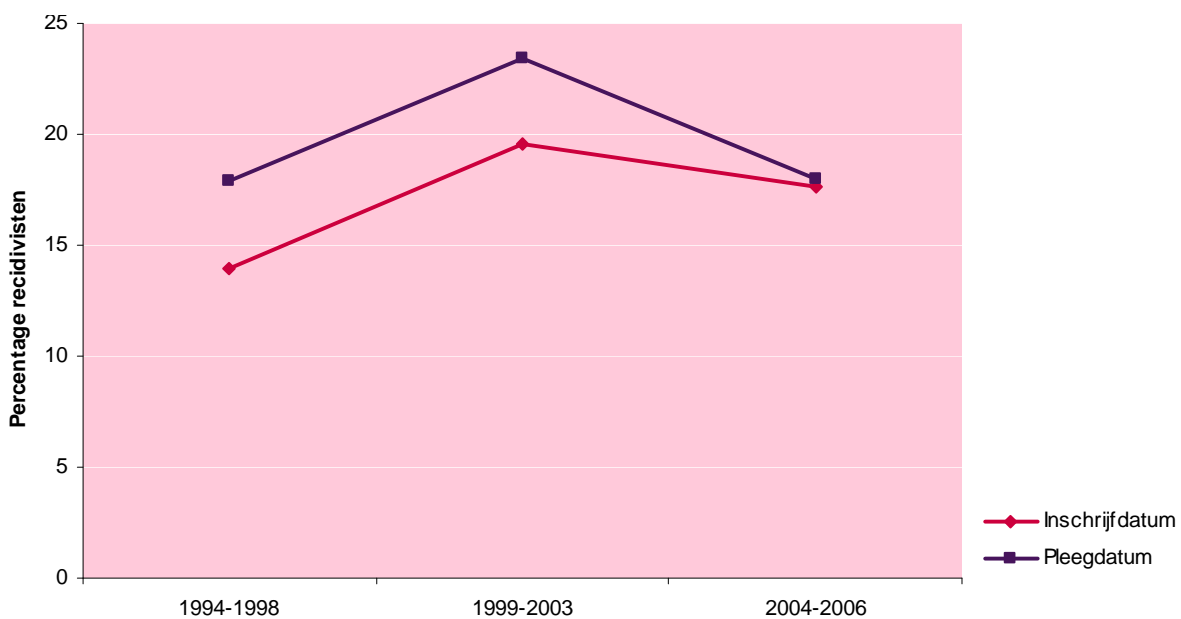
	Observatieperiode in jaren									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1984-1988	8,6	14,3	19,2	27,0	31,6	36,5	41,6	45,7	50,5	54,9
1989-1993	5,1	12,8	20,5	26,6	33,0	35,3	39,4	41,3	45,2	47,4
1994-1998	0,7	3,3	7,3	9,5	13,1	13,5	15,3	17,8	20,0	22,5
1999-2003	3,4	8,4	12,3	14,8	18,2					
2004-2006	1,9	6,0								

Bijlage 2 Figuren

Figuur 1 Prevalentie 2-jarige ernstige recidive per uitstroomcohort van ex-terbeschikkinggestelden; volgens de oude en de nieuwe definitie van ernst

Figuur 2 Prevalentie 2-jarige ernstige recidive per uitstroomcohort van ex-terbeschikkinggestelden; op basis van inschrijfdatum en pleegdatum

Bijlage 3 Lijst 'tbs-waardige' delicten

Wetboek van Strafrecht

Art. 92 Aanslag tegen de Koning
Art. 93 Aanslag tegen de Staat
Art. 94 Aanslag tegen regeringsvorm
Art. 95 Aanslag tegen regeringsraad
Art. 95a Geweld tegen ministerraad
Art. 108 Aanslag op Koninklijk Huis
Art. 109 Aanranding Koning
Art. 110 Aanranding Koninklijk Huis
Art. 115 Aanslag enz. op bevriend staatshoofd
Art. 116 Aanranding bevriend staatshoofd
Art. 117 Aanslag internationaal beschermd persoon
Art. 121 Geweld de kamers van de SG
Art. 123 Geweld provinciale besturen
Art. 124 Geweld gemeente besturen
Art. 141 Openlijke geweldpleging
Art. 157 Veroorzaking van brand enz.
Art. 179 Ambtswang
Art. 240b Jeugdigen gebruiken voor pornografie
Art. 242 Verkrachting
Art. 243 Gemeenschap met bewusteloze of geestelijk gestoorde
Art. 244 Gemeenschap persoon <12 jaar
Art. 245 Gemeenschap persoon tussen de 12 en 16 jaar
Art. 246 Aanranding eerbaarheid
Art. 247 Ontucht met bewusteloze, geestelijke gestoorde of kind
Art. 248a Uitlokken minderjarige ontucht
Art. 248b Ontucht met persoon tussen 16 en 18 jaar (prostitutie minderjarige)
Art. 249 Ontucht met misbruik gezag
Art. 250/1/1° Dwingen tot seksuele handelingen met een derde tegen betaling
Art. 252/2 Toediening enz. van bedwelmende drank
Art. 256 Te vondeling leggen
Art. 273f Mensenhandel
Art. 278 Mensenroof
Art. 279/2 Onttrekking minderjarige aan gezag over hem
Art. 281 Schaking
Art. 282 Vrijheidsberoving
Art. 282a Vrijheidsberoving terroristisch
Art. 285a Beïnvloeding verklaring
Art. 285b Belaging
Art. 287 Doodslag
Art. 288 Doodslag met strafverzwaring

Art. 289 Moord
Art. 290 Kinderdoodslag
Art. 291 Kindermoord
Art. 293 Levensberoving op verzoek
Art. 296 Afbreking zwangerschap
Art. 300 (niet lid 1) Mishandeling
Art. 301 Mishandeling voorbedachten rade
Art. 302 Zware mishandeling
Art. 303 Zware mishandeling met voorbedachten rade
Art. 307/2 Dood door schuld met roekeloosheid
Art. 312 Diefstal met geweld
Art. 317 Afpersing
Art. 385a Kaping openbaar vervoer
Art. 385b Geweld tegen inzittenden
Art. 385d Opzettelijke geweldpleging met gemeengevaarlijke stof
Art. 395 Insubordinatie
Art. 396 Mouterij

Wegenverkeerswet 1994

Art. 175 Dood/letsel door schuld in het verkeer met roekeloosheid of onder invloed

Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

Art. 122 en 36/1 Mishandeling dier

Wetboek van militair strafrecht

Art. 118 Insubordinatie
Art. 119 Mouterij
Art. 120 Insubordinatie in tijd van oorlog
Art. 122 Militaire oproer
Art. 142 Misbruik militaire macht in tijd van oorlog
Art. 143 Geweld tegen dode, zieke, gewonde één der strijdende partijen
Art. 159 Doden, beschadigen dieren in krijgsmacht

Wet oorlogsstrafrecht

Art. 5/2 en 8 Schending oorlogsstrafrecht

Wet internationale misdrijven

Art. 3 Genocide
Art. 4 Internationaal misdrijf tegen de menselijkheid (doden, verkrachting, marteling enz.)
Art. 5 t/m 8 Schending verdragen van Genève, schending oorlogswetten, foltering